

Філософія для дітей та дорослих

За творами В. Сухомлинського

Тетяна ТОЦЬКА,

директор, ЗДО “Ялинка” імені В. О. Сухомлинського,
Всеукраїнський центр із впровадження та розповсюдження ідей
В. О. Сухомлинського, м. Бровари, Київська обл.

Нинішні реалії вимагають від працівників освіти переосмислення багатьох канонів, починаючи зі світоглядних позицій, ставлення до життя, і створення нової філософії виховання дошкільнят. Джерела і насагу для розв'язання цих складних завдань можна знайти у педагогічній спадщині В. Сухомлинського. Своїм досвідом ділиться керівник дитсадка, у якому вже багато років упроваджують ідеї видатного педагога.

ДОШКІЛЬНИК І ФІЛОСОФІЯ?

Слово “філософія” Вільна енциклопедія трактує як “пошук істини”, “любов до мудрості”, “любов до знань”. Німецький філософ Г.Гегель стверджував, що кожна людина, оскільки вона мислить, уже філософ.

Чи може 4-5-річна дитина мати філософські судження? Коли малюк починає “філософствувати”? Такі запитання часто виникають у дорослих — батьків, педагогів, тих, хто причетний до виховання дітей. Багато вітчизняних і зарубіжних учених відзначають, що саме в дошкільному віці дитина схильна не лише до наївних суджень, а й до творчих міркувань, які нагадують філософські. На жаль, у подальшому житті ці судження здебільшого пригнічуються авторитетом дорослих, які пропонують свої способи розв'язання проблем.

Ольга Василівна Сухомлинська у книзі “«Я розповім вам казку...» Філософія для дітей” цитує педагога Н.Юліну, популяризатора напрямку філософії для дітей: “Як тільки дитина починає оволодівати мовою і усвідомлювати себе і навколишній світ, то як з рогу достатку на батьків сиплються питання: чому завтра не настає сьогодні? Де я був, коли не було тата і мами? Куди поділася бабуся, яка померла? Чому люди бувають добрі й погані? Подібні запитання, — каже вона, — по суті філософсько-метафізичні питання про природу часу, існування, стосунки людини і природи, добро і зло та ін.”. Перелічені питання перегукуються з тими, які ставив і розв'язував В. Сухомлинський, каже Ольга Василівна.

Визначальною в науково-теоретичних працях і практичному досвіді Василя Олександровича є його філософсько-педагогічна система ідей та поглядів на дитину як на найвищу цінність у діяльності всіх ланок системи освіти. Найперше, зазначав педагог, — це повага до особистості вихованця незалежно від його віку, визнання складності його внутрішнього світу і необхідності відповідального ставлення до його долі. Все це відповідає сучасній меті виховання — створенню сприятливих умов для розвитку особистості дитини, для її самореалізації. При цьому виняткового значення набуває формування ціннісного ставлення до світу людей і до самого себе.

В основі філософських знань дітей завжди лежить цілісне уявлення про світ та місце в ньому людини. Це є характерним і для дитячого сприйняття світу. Саме тут слід шукати коріння “дитячої філософії”.

Темі філософії життя, місцю кожного в цьому житті В.Сухомлинський присвятив низку оповідань і казок: “Зелене та рум'яне яблучка”, “Колючка не може бути доброю”, “Камінь і струмок”, “Лебедина пір'їнка” та інші.

Їх аналіз актуалізував для нас безліч питань: чи здатні діти дошкільного віку досягнути ці філософські твори? Чи зможуть вони проаналізувати твір і сформулювати власні судження? Як вихователь має подавати ці твори? Як підготувати дитину до сприймання певного твору, а отже, і певної філософської думки?

Запрошуємо на сайт журналу
ДЖМІЛЬ
Дослідження, Живопис, Музика і Література

**ВИГІДНА
ПЕРЕДПЛАТА**

jmil.com.ua

Підпишіться на розсилку
і будьте в курсі всіх новин: jmil@dvsvit.com.ua